

RESOLUTIE

met vaststellingen en aanbevelingen van de Bijzondere commissie voor de evaluatie van de aanpak van seksueel misbruik in de Kerk en in andere gezagsrelaties in het algemeen en van de rol van instellingen en voorzieningen op het terrein van jeugd, welzijn en onderwijs in het bijzonder

1. De erkenning van slachtoffers en hun behoeften

Vaststelling

Uit de getuigenissen in de VRT-documentairereeks 'Godvergeten' en tijdens de hoorzittingen van de Bijzondere commissie voor de evaluatie van de aanpak van seksueel misbruik in de Kerk en in andere gezagsrelaties in het algemeen en van de rol van instellingen en voorzieningen op het terrein van jeugd, welzijn en onderwijs in het bijzonder, hierna de bijzondere commissie te noemen, werd duidelijk dat niet alle slachtoffers het gevoel hebben dat ze voldoende erkenning hebben gekregen voor het leed dan hun werd aangedaan. Sommige slachtoffers voelen zich in de steek gelaten door de samenleving en hebben het gevoel er alleen voor te staan in hun strijd om erkenning en rechtvaardigheid.

De samenleving is het aan slachtoffers van seksueel geweld verschuldigd om er alles aan te doen om hun die erkenning wél te bieden. Door de oprichting van monumenten en tentoonstellingen, door het uitstippelen van trajecten van erkenning en herinnering en door publieke excuses willen de commissieleden een blijvende erkenning bieden aan alle slachtoffers. Bovendien is het de bedoeling dat die monumenten en tentoonstellingen ook een educatieve dimensie hebben.

Aanbevelingen

- 1° Organiseer als Vlaams Parlement, eventueel samen met het Federale Parlement, opnieuw een moment van publieke excuses aan de slachtoffers van historisch seksueel geweld. Organiseer dat moment samen met de Kerk, en met scholen, zorgvoorzieningen en andere organisaties waarin het seksueel geweld heeft plaatsgevonden.
- 2° Neem het initiatief om op een publiek toegankelijke plaats een permanent monument op te richten dat de herinnering aan de slachtoffers van (historisch) seksueel geweld en de erkenning van hun leed levendig houdt.
- 3° Zorg voor een permanente tentoonstelling als plaats van herinnering en herdenking om het leed van alle slachtoffers van seksueel geweld te erkennen. Die tentoonstelling heeft ook een educatief-preventieve functie.
- 4° Begeleid scholen, voorzieningen en andere organisaties die ooit met seksueel geweld geconfronteerd zijn, in een traject om in hun instelling of organisatie te zorgen voor een vorm van erkenning en herinnering voor de slachtoffers van (historisch) seksueel geweld. De organisaties worden ook aangemoedigd om in dialoog te gaan met de slachtoffers die daarom vragen.
- 5° Zorg ervoor dat de documentairereeks 'Godvergeten' ook in de toekomst toegankelijk blijft, zodat de moedige getuigenissen en verhalen nooit vergeten worden.
- 6° Vraag aan de Kerk en aan de onderwijs- en zorginstellingen waarin (historisch) seksueel geweld heeft plaatsgevonden, om zelf ook werk te maken van herdenkingsmonumenten en herdenkingsplekken. De commissieleden vragen daarnaast dat gedenkplaten van plegers van seksueel geweld ofwel worden

verwijderd, ofwel worden aangevuld met duiding over dat seksueel geweld en met excuses aan de slachtoffers.

- 7° Vraag aan de kerkelijke instanties om publiekelijk excuses aan te bieden voor het historisch seksueel geweld in de Kerk.

Vaststelling

Seksueel geweld heeft een grote, vaak blijvende impact op het leven van slachtoffers en hun omgeving. De kostprijs van psychologische hulp en de toegankelijkheid ervan vormen vandaag voor veel slachtoffers een onoverkomelijke drempel voor het zoeken van gepaste hulp.

Aanbeveling

- 8° Zorg ervoor dat alle slachtoffers van seksueel geweld toegankelijke en betaalbare psychologische zorg kunnen krijgen zolang ze die nodig hebben. De context waarin het seksueel geweld heeft plaatsgevonden, speelt daarbij geen rol. Onderzoek de piste van een fonds voor geestelijke gezondheidszorg voor slachtoffers van seksueel geweld, naar analogie van het Slachtofferfonds. Vraag de Kerk met klem om daar financieel aan bij te dragen. In overleg met de federale overheid wordt onderzocht of ook plegers van een seksueel misdrijf veroordeeld kunnen worden tot een financiële bijdrage aan dat fonds.

2. Expertisecentrum in de vorm van een paraparlementaire instelling (PPI)

Vaststelling

Uit de hoorzittingen is gebleken dat het landschap van meldpunten en hulplijnen versnipperd is. Die versnippering zorgt ervoor dat het voor slachtoffers niet altijd duidelijk is waar ze terecht kunnen met een bepaalde vraag en wat ze er precies van kunnen verwachten. Er is behoefte aan een expertisecentrum waar niet alleen slachtoffers, maar ook naasten en anderen gemakkelijk informatie kunnen vinden of een melding kunnen doen. Door de noodzaak van een gemakkelijke toeleiding én de garantie van onafhankelijkheid is het raadzaam om dat centrum rechtstreeks onder het Vlaams Parlement te laten vallen. Dat expertisecentrum kan tal van taken op zich nemen die bijdragen tot een allesomvattend beleid met betrekking tot seksueel geweld. Het centraliseert het onafhankelijke externe meldpunt, de Erkennings- en Bemiddelingscommissie, en fungeert als expertisecentrum.

Aanbeveling

- 9° Richt in het Vlaams Parlement een nieuwe paraparlementaire instelling (PPI) op die bevoegd is voor grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. Die instelling vervult de volgende taken:
- a) de taken van de huidige Erkennings- en Bemiddelingscommissie voor slachtoffers van historisch seksueel geweld, die in de PPI wordt ingekanteld;
 - b) eventueel de taken van het recent opgerichte meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag. Er wordt geëvalueerd of dat meldpunt niet beter kan functioneren binnen het nieuwe PPI als uniform, extern meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. Breng in elk geval duidelijkheid en structuur in het landschap van meldpunten. Het externe meldpunt werkt nauw samen met de interne meldpunten en zorgt voor een warme doorverwijzing én voor een goede follow-up. De interne meldpunten zorgen voor een uniforme registratie. De commissieleden vragen in dat verband een engagementsverklaring van de verschillende sectoren;

- c) het behouden van het overzicht over de verschillende meldpunten en het beschikbare hulpaanbod voor slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld, en de toegankelijke communicatie daarover met hulpverleners en met de samenleving;
- d) de functie van expertisecentrum voor seksueel geweld en het verlenen van adviezen aan organisaties die vragen hebben over het voeren van een integriteitsbeleid;
- e) het uitwerken van educatieve en sensibiliseringscampagnes die er onder meer voor zorgen dat de brede bevolking relaties en gezonde seksualiteit kan bespreken, en weet wat seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld inhouden, wat verkrachtingsmythes zijn en hoe ze kunnen worden ontkracht. Daarnaast zet de PPI campagnes op voor specifieke sectoren in samenspraak met die sectoren. De campagnes maken ook duidelijk dat slachtoffers het seksueel geweld altijd kunnen melden en geven informatie over waar ze dat kunnen doen. Ook de rol die omstanders en steunfiguren (kunnen) spelen, wordt meegenomen in de campagnes. Ze ondersteunen ook ouders, opvoedingsverantwoordelijken en begeleiders;
- f) het extra inzetten op de erkenning en sensibilisering van slachtoffers van seksueel geweld in de periode rond 18 november, de Europese dag voor de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en geweld;
- g) het inzetten op dataverzameling, in nauwe samenwerking met de interne meldpunten per sector en organisatie;
- h) de coördinatie van het periodieke, wetenschappelijke onderzoek naar seksueel geweld, en het volgen van het internationaal onderzoek daarover;
- i) het verzorgen van een lerend netwerk voor integriteit met alle sectoren;
- j) het organiseren van opleidingen voor aanspreekpunten voor integriteit in samenwerking met de verschillende aanbieders, zeker voor organisaties die niet aan een federatie of koepel gebonden zijn;
- k) het uitwerken van een aanbod aan laagdrempelige hulp en adviezen voor naasten en omstanders die een eerste aanspreekpunt kunnen zijn voor slachtoffers of plegers van seksueel geweld;
- l) het opzetten van samenwerkingen met erkende lotgenotengroepen;
- m) het blijvend in dialoog gaan met slachtoffers om te komen tot concrete beleidsadviezen;
- n) het verlenen van adviezen en beleidsaanbevelingen over seksueel geweld in Vlaanderen aan het Vlaams Parlement. De PPI werkt daarvoor ook samen met Child Focus;
- o) het opvolgen van de uitvoering en uitwerking van de aanbevelingen in deze resolutie;
- p) de PPI organiseert dat in nauwe samenwerking met het Kinderrechtencommissariaat (KRC), het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI) en andere organisaties.

3. Meldpunten en hulplijnen

Vaststelling

Uit de hoorzitting blijkt dat 1712 de minst bereikbare hulplijn voor misbruik en geweld van Europa is. Door de beperkte openingsuren krijgen slachtoffers en melders niet altijd gehoor op het moment dat ze dat nodig hebben.

Aanbeveling

10° Voer een gedetailleerde behoefteanalyse uit en investeer vervolgens – gericht – in bijkomende openingsuren en extra contactmogelijkheden bij 1712, onder meer via sociale media.

Vaststelling

Er zijn vandaag grote verschillen in de kwaliteit en de onafhankelijkheid van interne meldpunten.

Aanbeveling

11° Zorg ervoor dat de onafhankelijkheid en de kwaliteit van ieder intern meldpunt voldoende gegarandeerd zijn.

4. Wetenschappelijk onderzoek en goede praktijken

Vaststelling

Er is een grote behoefte aan meer, doorgedreven wetenschappelijk onderzoek naar grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. Zo is er te weinig bekend over de prevalentie van grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld, over nieuwe vormen van seksueel geweld enzovoort. Ook (uniforme) dataverzameling blijkt vandaag een probleem te zijn.

Aanbeveling

12° Zet meer in op doorgedreven wetenschappelijk onderzoek vanuit verschillende instellingen en heb daarbij minstens aandacht voor de volgende thema's:

- a) onderzoek naar historisch seksueel geweld binnen de Kerk en daarbuiten;
- b) onderzoek naar de prevalentie van seksueel geweld in de diverse sectoren. Dat onderzoek wordt minstens om de vijf jaar gevoerd en gaat ook na wat de impact is van de genomen maatregelen. Het uniforme registratiesysteem van meldingen bij de op te richten PPI kan daarvoor als basis dienen;
- c) onderzoek naar grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld bij kwetsbare groepen zoals kinderen en jongeren, ouderen, personen met een handicap, lgbtqia+-personen, mensen zonder papieren enzovoort, de specifieke mechanismen van kwetsbaarheid en de manieren waarop die mechanismen kunnen worden voorkomen en gestopt;
- d) onderzoek naar de vormen en mechanismen van revictimisatie en naar manieren om revictimisatie te allen tijde te voorkomen;
- e) onderzoek naar het plegerschap, de methodiek die plegers hanteren, de risicofactoren, de oorzaken en de mechanismen die ertoe leiden dat iemand plegger wordt, de behandeling van plegers, de intergenerationele overdracht van het risico en het mechanisme waardoor slachtoffers zelf plegers worden, alsook de manieren waarop kan worden ingegrepen;
- f) recidiveonderzoek en onderzoek naar de manier waarop het behandelaanbod en beleid afgestemd kan worden op de verschillende modellen van forensische zorg;
- g) onderzoek naar nieuwe vormen van seksueel geweld, waaronder bijvoorbeeld online seksueel geweld;
- h) onderzoek naar grensoverschrijdend gedrag bij kinderen en jongvolwassenen, en de manier waarop een gericht integriteitsbeleid kan worden gevoerd, zowel op het vlak van preventie als van reactie, en specifiek in sectoren met een focus op kinderen en jongeren;
- i) onderzoek naar manieren om omstanders te sensibiliseren zodat ze reageren en tot actie overgaan als ze getuige zijn van grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld;
- j) onderzoek naar bestaande drempels voor slachtoffers om grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld te melden, hulp te zoeken enzovoort, en de manieren om die drempels weg te werken.

Vaststelling

Om onderzoek naar historisch seksueel geweld binnen de Kerk mogelijk te maken is het nodig dat archieven en documenten worden gedeeld.

Aanbeveling

13° Vraag aan de Kerk om alle documenten en archieven te delen ten behoeve van het wetenschappelijk onderzoek naar historisch seksueel geweld en ten behoeve van het parket voor lopende dossiers.

5. De verschillende sectoren

Vaststelling

In de aanpak van grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld zijn er vandaag grote intersectorale verschillen. Zo wordt bijvoorbeeld in de sport- en jeugdsector, maar bijvoorbeeld niet in de welzijnssector, met verplichte aanspreekpunten integriteit (API) gewerkt. In erkende welzijnsvoorzieningen is het dan weer decretaal verplicht om een integriteitsbeleid te voeren, terwijl dat in scholen niet het geval is.

Aanbevelingen

- 14° Zorg ervoor dat elke sector en elke organisatie een integriteitsbeleid voert. Het hebben van een zichtbaar en toegankelijk aanspreekpunt waar iedereen – zowel werknemers als vrijwilligers, leerlingen enzovoort – terecht kan, is daar een onderdeel van. Het vormt bovendien een van de basisvoorwaarden voor erkenning en subsidiëring.
- 15° Werk een sectoroverkoepelend stappenplan en draaiboek uit, dat elke sector en federatie als kader en inspiratiebron kan gebruiken om een stappenplan op maat van de eigen sector te ontwikkelen:
- a) het vlaggensysteem van Sensoa en Grenswijs vormen daarvoor het vertrekpunt, maar een dergelijk stappenplan maakt ook heel concreet wat er moet gebeuren, met wie er contact kan of moet worden opgenomen nadat de inschatting is gemaakt of gedrag problematisch is, telkens op maat van de sector;
 - b) organisaties melden (zware) incidenten meteen aan het interne meldpunt, per sector;
 - c) in het stappenplan wordt ook een kader uitgewerkt voor sectorspecifieke bewarende maatregelen;
 - d) bij het uitwerken van het stappenplan gaat er specifieke aandacht naar preventie, en naar een aparte aanpak bij kinderen en jongeren en het omgaan met kinderen en jongeren (zowel in het preventieve als in het reactieve en curatieve kader);
 - e) het integriteitsbeleid bevat een onderdeel over de manier waarop er wordt omgegaan met agressie en het kanaliseren ervan, waarin ruimte is voor conflictbeheersing op basis van concrete aangeboden trajecten;
 - f) in het stappenplan wordt een kader ontwikkeld voor crisiscommunicatie dat elke organisatie voldoende handvatten biedt.
- 16° Verplicht elke sector om een webpagina te maken voor het sectorale integriteitsbeleid en daarover breed te communiceren. Die webpagina moet ook regelmatig geactualiseerd worden. De op te richten PPI ondersteunt dat en volgt dat op.
- 17° Zorg ervoor dat er in het sectoroverkoepelend beleid met betrekking tot grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld rekening gehouden wordt met de specificiteit van iedere sector en dat de sectoren betrokken worden bij het uittekenen van het sectoroverschrijdend beleid.

- 18° Zorg ervoor dat de aanpak en opvolging van klachten die betrekking hebben op kinderen en jongeren, steeds in het teken staan van de eigenheid van kinderen en jongeren, en met name gericht zijn op sociologische, psychosociale en criminologische inzichten en op pedagogische resocialisatie.
- 19° Zorg ervoor dat elke sector en organisatie een eenduidige definitie van grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld hanteert, en jaarlijks over het aantal incidenten en meldingen rapporteert. De op te richten PPI ondersteunt en volgt dat op.
- 20° Vraag aan de lokale besturen om een API voor de lokale verenigingen aan te stellen.

Vaststelling

Infrastructuur speelt ontegensprekelijk een rol in de preventie van seksueel geweld. Inzetten op preventie betekent ook inzetten op infrastructuur en ervoor zorgen dat de indeling van de ruimtes of de ligging ervan geen verhoogd risico met zich meebrengt.

Aanbeveling

- 21° Heb aandacht voor de rol die de infrastructuur van bijvoorbeeld scholen en kerken speelt in (de preventie van) seksueel geweld en zorg ervoor dat daar rekening mee wordt gehouden bij de renovatie van oude infrastructuur of de bouw van nieuwe infrastructuur.

Vaststelling

Tussen de sectoren waarin tuchtmaatregelen kunnen worden opgelegd, bestaan nogal wat verschillen, bijvoorbeeld wat de professionaliteit betreft. Bovendien worden tuchtsancties niet (voldoende) gedeeld tussen organisaties en sectoren, waardoor iemand die een tuchtsanctie heeft opgelopen in een bepaalde sector of organisatie, vaak elders aan de slag kan zonder dat die sector of organisatie op de hoogte is van het 'tuchtverleden' van die persoon.

Aanbevelingen

- 22° Zorg ervoor dat elke organisatie die een tuchtprocedure heeft, die procedure met een disciplinaire afhandeling professionaliseert. Zo moet het voor iedereen binnen en buiten de organisatie duidelijk zijn wat het verloop is van een tuchtprocedure, wat de mogelijke sancties inhouden en waarvoor een tuchtprocedure kan worden aangespannen. De organisatie monitort een uniform handelen van leden of deelorganisaties binnen de werking voor die procedures. Er is in de tuchtprocedure aandacht voor de sectorspecifieke bijzonderheden.
- 23° Zorg ervoor dat eerder opgelegde tuchtmaatregelen opgevolgd kunnen worden.

Vaststelling

Het opvragen van een uittreksel uit het strafregister model 596-2¹ sluit weliswaar een maas in het net, maar biedt uiteraard niet de volledige zekerheid dat een werknemer of vrijwilliger geen seksueel geweld heeft gepleegd of zal plegen. Aanvullend inzetten op een risicobewust wervingsbeleid is daarom cruciaal.

¹ Uittreksel voor het uitoefenen van een activiteit die onder opvoeding, psycho-medisch-sociale begeleiding, hulpverlening aan de jeugd, kinderscherming, animatie of begeleiding van minderjarigen valt.

Aanbevelingen

- 24° Ondersteun organisaties bij het voeren van een risicobewust wervingsbeleid, zeker in sectoren waar werknemers in contact komen met kinderen, jongeren en kwetsbare doelgroepen. Versterk de organisaties in sectoren waarin het opvragen van een uittreksel uit het strafregister model 596-2 decretaal verplicht is, met tools en instrumenten voor het opvragen van dat uittreksel en om daarover in gesprek te gaan. De op te richten PPI kan daar een rol in spelen.
- 25° Zorg ervoor dat in sectoren waarin het opvragen van het uittreksel uit het strafregister model 596-2 decretaal verplicht is, dat uittreksel periodiek wordt opgevraagd en niet alleen bij de aanwerving. Onderzoek hoe dat uittreksel ook bij een samenwerking met externe organisaties kan worden opgevraagd.
- 26° Ga na, op basis van de evaluatie van het decreet van 3 juni 2022², of het nodig is om de regels voor het opvragen van het uittreksel uit het strafregister model 596-2 aan te passen. Doe dat in samenspraak met de verschillende sectoren, rekening houdend met de specificiteit van iedere sector.
- 27° Vraag aan organisaties om met een schriftelijk document te waarborgen dat elke medewerker die het voorwerp is van een strafonderzoek of een veroordeling in verband met feiten tegenover minderjarigen die invloed hebben op hun moreel gedrag met betrekking tot grensoverschrijdend gedrag of seksueel geweld, dat verplicht meldt aan de organisatie. Onder een schriftelijk document kan ook het arbeidsreglement van een organisatie worden verstaan. Onderzoek of en hoe ook een meldingsplicht kan worden ingevoerd voor vrijwilligers die regelmatig in contact komen met minderjarigen en kwetsbare personen.

Vaststelling

Organisaties zijn er niet altijd van op de hoogte dat er een strafonderzoek loopt tegen een van hun werknemers of vrijwilligers. Om een lopend strafonderzoek niet in gevaar te brengen (in het kader van het geheim van het strafonderzoek en het vermoeden van onschuld), wordt er soms voor geadviseerd om dat niet te melden aan de organisatie waarbij een verdachte aan de slag is. Op die manier bestaat het risico dat die persoon tot op het moment van de eventuele veroordeling nog extra slachtoffers maakt.

Aanbeveling

- 28° Vraag aan de federale overheid om aan de parketten te vragen dat ze snel en direct een organisatie op de hoogte brengen als een van haar medewerkers of vrijwilligers in een strafonderzoek betrokken is als verdachte in een dossier waarvan de uitspraak kan leiden tot een vermelding op het uittreksel uit het strafregister model 596-2, op voorwaarde dat een dergelijke melding het strafonderzoek niet in gevaar brengt. Vraag ook dat ze omzendbrief 08/2014³ evalueert en zo nodig actualiseert. Ga na of een verplichte melding de norm moet zijn voor feiten die te maken hebben met inbreuken op de psychische en lichamelijke integriteit van kinderen en jongeren. In elk Vlaams beleidsdomein wordt er bij de administratie een contactpersoon voor de referentiemagistraten aangewezen. Daarover wordt gecommuniceerd aan de sector en aan het brede publiek.

² Decreet van 3 juni 2022 houdende de verplichting voor bepaalde organisaties om een uittreksel uit het strafregister als vermeld in artikel 596, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, te controleren voor bepaalde nieuwe medewerkers.

³ Omzendbrief 08/2014 van het college van procureurs-generaal bij de hoven van beroep betreffende de mededeling van opsporingsonderzoeken, vervolgingen en veroordelingen van ambtenaren, en personen die taken van openbaar belang waarnemen of die functies uitoefenen die doorgaans een gezagsrelatie met minderjarigen of kwetsbare personen impliceren.

Vaststelling

Professionals worden in veel sectoren geconfronteerd met grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. Daarbij missen ze echter vaak de handvatten om dat gedrag op tijd te herkennen en aan te pakken. Vorming en opleiding daarover is dan ook cruciaal. Ook signalen die kunnen wijzen in de richting van seksueel geweld, worden vandaag niet altijd overal (op tijd) opgepikt. Bij sommige professionals is er ook een zekere handelingsverlegenheid of terughoudendheid om seksueel geweld te melden.

Aanbeveling

29° Blijf investeren in permanente vorming en opleiding voor medewerkers in alle sectoren om seksueel geweld aan te pakken. Op die manier kunnen ze hun competenties voortdurend verbeteren en bijspijkeren. Dat houdt onder meer het volgende in:

- a) signalen van grensoverschrijdend gedrag en signalen die kunnen wijzen op seksueel geweld door potentiële plegers, kunnen worden gedetecteerd, dat gedrag wordt ter discussie gesteld en er kan gericht worden doorverwezen naar hulpverlening of behandeling;
- b) er gaat ook bijzondere aandacht naar de extra kwetsbaarheden van specifieke groepen, zoals ouderen, personen met een handicap, kinderen en jongeren, lgbtqia+-personen enzovoort;
- c) professionals in traumasensitieve zorg worden extra ondersteund;
- d) professionals worden ondersteund en gesensibiliseerd in het omgaan met hun spreekrecht, hun spreekplicht en het beroepsgeheim, zowel om handelingsverlegenheid te overwinnen als om actie te ondernemen als dat nodig is.

Vaststelling

Het risico op schending van de fysieke, mentale en seksuele integriteit van kinderen en jongeren bestaat overal en is niet beperkt tot of ingeperkt door één specifiek beleidsdomein. Het respecteren en waarborgen van de integriteit vereist daarom een brede, geïntegreerde aanpak, over de beleidsdomeinen heen.

Aanbeveling

30° Overweeg om fysieke, mentale en seksuele integriteit van kinderen en jongeren opnieuw op te nemen als doelstelling in het eerstvolgende jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP).

Vaststelling

Vandaag worden de tekortkomingen van het gevoerde integriteitsbeleid in de rapporten van een Vlaamse inspectiedienst wel opgesomd, maar er wordt niet aangegeven hoe die tekortkomingen kunnen worden aangepakt.

Aanbeveling

31° Zorg ervoor dat in elk inspectieverslag van een Vlaamse inspectiedienst een verplicht onderdeel is opgenomen waarin geadviseerd wordt hoe het gevoerde integriteitsbeleid kan worden verbeterd en verrijkt.

Vaststelling

Vandaag helpt de Kindreflex professionals om verontrustende gezinssituaties te detecteren en de veiligheid zo snel mogelijk te herstellen. Professionals (justitieassistenten, artsen, verpleegkundigen enzovoort) worden via een stappenplan aangemoedigd om in elke situatie oog te hebben voor het welzijn van kinderen en dat uitgangspunt ook centraal te stellen. Er werd al een Kindreflex uitgewerkt voor de ziekenhuizen, de centra algemeen welzijnswerk, de justitiehuisen, de geestelijke gezondheidszorg en de jeugdsector. Toch is de Kindreflex nog niet in alle sectoren ingeburgerd.

Aanbevelingen

32° Bouw, naar analogie van de Kindreflex, een reflex uit voor mensen met een verhoogde kwetsbaarheid.

33° Versterk ook de Kindreflex en voer die verder in voor de sectoren waarin die nog niet wordt toegepast.

5.1. Het onderwijs

Vaststelling

Kinderen en jongeren beschikken vandaag niet altijd over de juiste handvatten om grenzen te leren stellen, ze aan te geven en ze ook van anderen te aanvaarden. Onderwijs en educatie spelen daarin een belangrijke rol.

Aanbeveling

34° Geef kinderen en jongeren van jongs af aan de kans om te leren over het belang van grenzen stellen. Ze moeten leren hoe ze hun eigen grenzen kunnen bewaken, hoe ze de grenzen van anderen kunnen respecteren en over het belang van het geven van toestemming. Het is belangrijk om tijdig kwaliteitsvolle seksuele en relationele vorming aan te bieden, zodat kinderen en jongeren ook seksueel geweld kunnen herkennen en benoemen. Ga daarom na of de onderwijsdoelen voor seksuele en relationele vorming al van in de kleuterklas kunnen worden uitgebreid. Het vlaggensysteem van Sensoa kan daarbij als basis dienen. Besteed bijzondere aandacht aan de sensibilisering en educatie van kwetsbare kinderen en jongeren.

Vaststelling

Leerkrachten geven aan dat ze over te weinig handvatten beschikken om seksueel geweld te herkennen en aan te pakken. Vaak weten ze niet hoe te reageren. In de lerarenopleiding, en in de professionalisering en nascholing moet daar extra aandacht aan worden besteed.

Aanbeveling

35° Zorg ervoor dat er zowel in de lerarenopleiding als in de professionalisering en nascholing meer aandacht gaat naar relationele en seksuele vorming, zodat ook leerkrachten goed voorbereid zijn om die lessen te geven. Dat kan bijvoorbeeld in samenwerking met Sensoa. Leerkrachten worden bovendien ondersteund bij het overwinnen van handelingsverlegenheid en het ondernemen van actie, als dat nodig is.

Vaststelling

De CLB's spelen een cruciale rol in het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld in scholen en in de aanpak ervan.

Aanbeveling

36° Versterk de CLB's zodat ze de scholen nog beter kunnen ondersteunen bij het voorkomen van seksueel geweld en grensoverschrijdend gedrag en bij en de aanpak ervan.

5.2. De welzijnssector

Vaststelling

Vragen naar grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld is nog te vaak een taboe. Toch consequent de vraag stellen zorgt er echter voor dat seksueel geweld bespreekbaarder wordt, waardoor er sneller gehandeld kan worden in verontrustende situaties.

Aanbeveling

37° Zorg ervoor dat er in opleidingen, als dat relevant kan zijn, een verhoogde aandacht is voor het vragen naar grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld, het opvangen van signalen die in die richting kunnen wijzen en het gepast reageren daarop, bijvoorbeeld door een warme doorverwijzing naar een hulpaanbod.

Vaststelling

Hoe eerder situaties die kunnen escaleren worden gedetecteerd, hoe eerder er (al dan niet preventief) kan worden ingegrepen. Investerings in het brede gezinsondersteunende beleid en de jeugdhulp zijn daarbij cruciaal.

Aanbeveling

38° Zorg voor een gericht gezinsondersteunend beleid met betrekking tot grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld en zet daar ook in de jeugdhulp op in. Zo kan er maximaal preventief worden gewerkt aan mogelijk escalerende situaties.

Vaststelling

Een positieve relationele en seksuele beleving is voor personen met een zorgbehoefte, ongeacht de 'zorgcontext' waarin ze zich bevinden, vaak moeilijker te waarborgen. Toch is die beleving belangrijk, ook als onderdeel van preventie.

Daarnaast blijkt echter ook dat mensen met een zorgbehoefte vaak kwetsbaarder zijn voor grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. Omgekeerd worden ook medewerkers soms het slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag of seksueel geweld bij de uitoefening van hun job.

Aanbevelingen

39° Maak werk van een informatieaanbod dat afgestemd is op de specifieke behoeften en de seksuele en relationele beleving van personen in zorgvoorzieningen en andere zorgcontexten, zodat een positieve relationele en seksuele beleving

bespreekbaarder wordt. Stel dat aanbod ter beschikking aan de medewerkers van zorgvoorzieningen en aan medewerkers die actief zijn in andere zorgcontexten. Heb daarbij ook speciale aandacht voor het feit dat ouderen, personen met een handicap of andere mensen met een bepaalde zorgbehoefte vaak kwetsbaarder zijn voor grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld.

- 40° Maak werk van een informatieaanbod voor bewoners van zorgvoorzieningen. In dat aanbod zijn niet alleen de relationele en seksuele beleving opgenomen, maar ook het stellen van eigen grenzen en het respecteren van de grenzen van anderen.

Vaststelling

De bestaande opleiding bereidt begeleiders in voorzieningen van de jeugdhulpverlening onvoldoende voor op het omgaan met en het behandelen van jongeren met een multiproblematiek. Daarvoor moet een specifiekere opleiding worden uitgewerkt.

Aanbeveling

- 41° Zorg voor specifiek opgeleide personeelsprofielen in voorzieningen, in het bijzonder voor jongeren met een multiproblematiek.

5.3. De Kerk en levensbeschouwelijke instellingen

Vaststelling

Het 'vermaatschappelijken' van de Raad van Toezicht binnen de Kerk, door die aan te vullen met externe experts, zou een positief effect hebben op de geloofwaardigheid van dat orgaan ten aanzien van slachtoffers en de bredere maatschappij.

Aanbeveling

- 42° Vraag aan de Kerk om de verplichting in te voeren dat dossiers van vermeend seksueel geweld aan de Raad van Toezicht binnen de Kerk worden voorgelegd. Vraag aan de Kerk om de Raad van Toezicht uit te breiden met vertegenwoordigers van de maatschappij (psychologen, rechters enzovoort) zodat in elk dossier een gefundeerd advies aan de bisschop of de oversten van de congregaties kan worden gegeven over tucht en de re-integratie van een vermeende pleger in de werking van de Kerk, school, welzijnsvoorziening enzovoort.

Vaststelling

Seksueel geweld heeft vaak een grote, blijvende impact op het leven van slachtoffers. Heel wat slachtoffers kampen dan ook met hoge kosten voor psychologische hulp. De commissieleden vragen dat de Kerk uitdrukkelijk haar (financiële) verantwoordelijkheid opneemt voor de slachtoffers die binnen de Kerk zijn gevallen.

Aanbevelingen

- 43° Vraag aan de Kerk dat ze haar (financiële) verantwoordelijkheid opneemt voor de slachtoffers die binnen de Kerk zijn gevallen, door bijvoorbeeld een bijdrage te leveren aan een fonds voor geestelijke gezondheidszorg voor slachtoffers van seksueel geweld.
- 44° Vraag aan de Kerk dat ze haar medewerking verleent aan de erkennings- en bemiddelingsgesprekken met de slachtoffers en ook inzage verleent in de individuele dossiers.

Vaststelling

In 2024 brengt de paus een bezoek aan België. Dat is een gelegenheid om, in overleg met de slachtoffers, te bekijken welke behoeften ze hebben in het kader van de erkenning van hun leed.

Aanbeveling

45° Verzoek de paus om tijdens zijn bezoek aan België in 2024 minstens publiekelijk zijn excuses aan de slachtoffers aan te bieden. Ter voorbereiding van het bezoek wordt aan de kerkelijke autoriteiten gevraagd om samen met de slachtoffers te bepalen waaraan ze behoefte hebben voor de erkenning van hun leed en om actie te ondernemen zodat aan die behoefte invulling kan worden gegeven.

Vaststelling

Het is cruciaal dat in alle sectoren een integriteitsbeleid wordt gevoerd, ook in de Kerk en in levensbeschouwelijke instellingen.

Aanbeveling

46° Vraag dat de Kerk en levensbeschouwelijke instellingen een duidelijk en coherent integriteitsbeleid voeren in al hun geledingen. Het voeren van een integriteitsbeleid is een voorwaarde voor erkenning als lokale geloofsgemeenschap. Vraag dat de niet-erkende lokale geloofsgemeenschappen en levensbeschouwelijke instellingen zich er ook toe verbinden een integriteitsbeleid te voeren.

Vaststelling

De hoogste vertegenwoordigers van de Kerk in België hebben vandaag te weinig slagkracht om plegers binnen de Kerk aan te pakken.

Aanbeveling

47° Vraag aan de paus dat de Belgische kerkelijke instanties meer slagkracht krijgen om op te treden tegen degenen die seksueel geweld hebben gepleegd.

5.4. De media

Vaststelling

Al te vaak wordt er vandaag op een foute manier over seksueel geweld bericht of wordt het op een foute manier in beeld gebracht. Mediarichtlijnen, zoals die ook bestaan voor suïcide, zijn nuttig voor een correcte berichtgeving en beeldvorming.

Aanbevelingen

48° Stel samen met de mediasector richtlijnen en een deontologische code voor de media op over hoe er over seksueel geweld moet worden bericht, naar analogie van de mediarichtlijnen voor suïcide. Vraag dat de media die niet onder een beheersovereenkomst vallen, zich er ook toe verbinden om de richtlijnen te volgen.

49° Werk ook verder een kader uit voor het in beeld brengen van seksueel geweld. Daarbij krijgen kijkers minstens een waarschuwing dat er in het programma beelden voorkomen van seksueel geweld of verwijzingen ernaar.

Vaststelling

Online seksueel geweld is in opmars. Uit de hoorzittingen blijkt de noodzaak om met socialemediaplatformen een afsprakenkader af te spreken. Het is vandaag een echte lijdensweg voor slachtoffers om beelden van seksueel geweld offline te halen. Ook hulplijnen en meldpunten worden niet altijd online bekendgemaakt. Toch bestaan er goede voorbeelden van campagnes, zoals die van Stop it Now!, die via bepaalde zoektermtriggers de hulplijn bekender maken bij de doelgroep.

Aanbeveling

50° Vraag aan de Europese Unie om aan te dringen op een afsprakenkader voor sociale media en actief te helpen bij het bekender maken van bestaande hulplijnen via campagnes zoals die van Stop it Now! (zoektermtriggers). De verschillende technologische spelers worden op hun verantwoordelijkheden gewezen. Het gaat dan om het offline halen van beelden van seksueel geweld, zowel proactief als na een melding.

Vaststelling

De mediasector heeft niet alleen werknemers, maar ook veel niet-professionals en freelancers, van wie ook een deel minderjarig is. In het gevoerde integriteitsbeleid moet er ook specifieke aandacht naar die personen gaan.

Aanbevelingen

- 51° Besteed in het integriteitsbeleid van de mediasector specifiek aandacht aan de fysieke, mentale en seksuele integriteit van kinderen en jongeren, niet-professionelen (vrijwilligers, kandidaten van spel- en realityprogramma's enzovoort) en freelancers die actief zijn in de sector.
- 52° Investeer in de bredere uitrol en bekendmaking van intimiteitscoaches, als dat relevant is.

5.5. De cultuursector

Vaststelling

Net zoals de mediasector heeft ook de cultuursector niet alleen werknemers, maar ook veel niet-professionals en freelancers, van wie ook een deel kind of jongere is. In het gevoerde integriteitsbeleid moet er ook specifieke aandacht naar die personen gaan.

Aanbevelingen

- 53° Besteed in het integriteitsbeleid van de cultuursector specifiek aandacht aan de fysieke, mentale en seksuele integriteit van kinderen en jongeren, niet-professionelen, freelancers en flexwerkers die actief zijn in de sector.
- 54° Investeer specifiek voor de cultuursector in een brede vorming over het spanningsveld tussen artistieke vrijheid en grensoverschrijdend gedrag, als dat relevant is.
- 55° Investeer in de bredere uitrol en bekendmaking van intimiteitscoaches, als dat relevant is.

6. Hulpverlening aan slachtoffers

Vaststelling

Het zorglandschap is momenteel versnipperd, waardoor het voor een slachtoffer, de naasten van dat slachtoffer en zelfs hulpverleners niet altijd helder is waar ze terecht kunnen voor welke hulpvraag. Slachtoffers zijn daarom nu soms genoodzaakt om zich voor verschillende hulpvragen op verschillende plaatsen aan te melden.

Aanbevelingen

- 56° Start een oefening om het zorglandschap te vereenvoudigen en versnippering tegen te gaan, zodat het hulpaanbod aansluit bij de noden en behoeften van slachtoffers.
- 57° Zorg voor één enkel punt van onthaal waar een slachtoffer met alle hulpvragen terecht kan. Onderzoek welke vorm dat onthaal precies moet aannemen. Via dat onthaal worden slachtoffers warm toegeleid naar de juiste hulp, zodat ze niet zelf op zoek moeten gaan naar hulp en ze ook sneller geholpen worden. Hulp via het onthaal wordt aangeboden in samenwerking met de centra algemeen welzijnswerk (CAW's), de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's), de diensten slachtofferonthaal, de dienst politionele slachtofferbejegening, andere zorg- en welzijnspartners, OCMW's, het Vertrouwenscentra Kindermishandeling (VK) en andere hulpverleners.
- 58° Verstrek via dat ene punt van onthaal minstens een antwoord op hulpvragen van korte en middellange termijn. Het onthaal garandeert een warme overdracht van slachtoffers en een vlottere informatiedeling, zodat beter kan worden afgestemd op de noden en behoeften van het slachtoffer.
- 59° Besteed in het hulpaanbod ook aandacht aan de behoefte aan hulp van naasten en omstanders en aan hulp die gericht is op het gezin.
- 60° Werk, in samenwerking met de nieuw op te richten PPI, aan een helder kader en overzicht van wie wat aanbiedt, zodat dit niet alleen voor slachtoffers en hun naasten, maar ook voor andere hulpverleners duidelijk is. Heb daarbij blijvende aandacht voor nieuwe noden en nieuwe vormen van seksueel geweld.

Vaststelling

De wetenschappelijke inzichten over effectieve therapieën voor slachtoffers, evolueren voortdurend.

Aanbeveling

- 61° Baseer de ondersteuning van slachtoffers en de medische en psychologische hulp voor slachtoffers altijd op de laatste wetenschappelijke inzichten.

Vaststelling

De taken van medewerkers bij de dienst slachtofferhulp van de CAW's zijn erg ruim. Niet iedere medewerker is specifiek opgeleid in het omgaan met slachtoffers van seksueel geweld.

Toch kunnen de noden en behoeften van een slachtoffer van seksueel geweld erg verschillen van die van andere slachtoffers. Met ieder slachtoffer moet omzichtig worden omgesprongen, met aandacht voor wat dat slachtoffer nodig heeft.

Aanbeveling

62° Zorg ervoor dat er bij de dienst slachtofferhulp van een CAW een specifieke hulpverlener bereikbaar en beschikbaar is voor slachtoffers van seksueel geweld die emotionele of praktische ondersteuning nodig hebben of zorg voor een doorverwijzing naar een gepast aanbod. Die hulpverlener heeft daarvoor een specifieke opleiding gevolgd, is op de hoogte van de werking van het zorgcentrum na seksueel geweld en is ook de contactpersoon voor het zorgcentrum na seksueel geweld.

Vaststelling

Niet overal zijn zorgverleners voorhanden met de noodzakelijke specifieke kennis om hulp te kunnen verlenen aan slachtoffers van seksueel geweld. Bovendien kan de confrontatie met een slachtoffer van seksueel geweld ook op zorgverleners een grote impact hebben.

Overigens beschikken niet alle CAW's en CGG's over medewerkers die aan slachtoffers van seksueel geweld de psychotherapeutische hulp kunnen bieden die nodig is voor traumaverwerking.

Aanbevelingen

63° Bied in alle CAW's en CGG's psychotherapeutische hulp bij traumaverwerking aan slachtoffers van seksueel geweld aan. De therapeuten die in de CAW's en CGG's de hulp aanbieden, maken deel uit van het kwaliteitsregister op het gebied van psychotraumatologie en seksueel geweld. Elk CAW en elk CGG heeft minstens één dergelijke therapeut in dienst. Daarnaast kan er samenwerkt worden met zelfstandige psychologen. Hun aantal stijgt mee met de vraag, zodat wachtlijsten vermeden worden.

64° Organiseer opleidingen voor zorgverstrekkers en professionelen over trauma-sensitieve zorg en de omgang met extra kwetsbare groepen.

65° Heb in de opleiding voor zorgverstrekkers en professionelen ook aandacht voor zelfzorg.

66° Bied hulpverleners die behandeling, begeleiding, therapie of dergelijke aanbieden aan slachtoffers van seksueel geweld, een opleiding aan over het omgaan met personen uit groepen met een verhoogde kwetsbaarheid, zoals personen met een handicap, ouderen, lgbtqia+-personen, kinderen en jongeren.

Vaststelling

Het aanbod van psychische, psychologische en psychosociale hulp voor slachtoffers staat al langer onder druk met onaanvaardbaar lange wachttijden tot gevolg.

Aanbeveling

67° Werk, in samenwerking met de federale overheid, een ambitieus masterplan uit voor psychische, psychologische en psychosociale hulp, zodat wachtlijsten worden weggewerkt en nieuwe zorgvragers snel een behandeling op maat kunnen starten. Voor iedere hulpvraag wordt minstens binnen een maand een perspectiefbiedend gesprek georganiseerd. Zorg ervoor dat ook wordt gemonitord of die doelstelling wordt gehaald.

Vaststelling

Online hulpverlening vindt steeds meer ingang. Bepaalde doelgroepen (bijvoorbeeld jongeren) lijken daar baat bij te hebben. Verschillende recente initiatieven zijn dan ook veelbelovend.

Aanbeveling

68° Onderzoek hoe online hulpverlening voor traumasensitieve zorg ingezet kan worden, al dan niet aangevuld met fysieke hulpverlening, naar analogie van het succes van online hulpverlening bij suïcidepreventie. Zorg er in dat geval voor dat hulpverleners over voldoende 'mediawijsheid' en over de nodige digitale vaardigheden beschikken.

Vaststelling

Complexe zorgvragen en multiproblematieken zijn vaak te specifiek om gepaste hulp te vinden via het regulier beschikbare aanbod. Hoe complexer de hulpvraag, hoe moeilijker het is om gepaste hulp te vinden en te krijgen.

Aanbeveling

69° Ga na welke complexe zorgvragen en multiproblematieken nog te vaak stoten op een gebrek aan specifieke behandelmethoden en zet in op het wegwerken van die hiaten. In het bijzonder moet rekening worden gehouden met aangepaste zorg voor extra kwetsbare groepen om revictimisatie te voorkomen.

Vaststelling

DNA-stalen bij seksueel geweld worden voor een bepaalde periode bewaard. Als een slachtoffer geen klacht wil indienen, worden die stalen niet geanalyseerd en komen ze niet terecht in een databank. Het linken van een pleger die al in de databank staat, komt zo op de schouders van het slachtoffer terecht omdat de procedure pas start nadat het slachtoffer overgaat tot het indienen van een klacht.

Aanbevelingen

70° Vraag aan de federale overheid om de procedure voor het afnemen en analyseren van DNA-stalen in het kader van forensisch onderzoek te herbekijken. Vraag in het bijzonder om te onderzoeken of stalen onmiddellijk in een DNA-databank kunnen worden opgenomen én geanalyseerd, ook als er (nog) geen klacht werd ingediend.

Vaststelling

Slachtoffers moeten na doorverwijzing vaak hun hele verhaal opnieuw doen omdat er doorgaans weinig gegevensdeling mogelijk is tussen hulpverleners. Dat zorgt er bij sommige slachtoffers voor dat ze de gebeurtenissen telkens opnieuw beleven en betekent ook dat hulpverleners vaak van nul moeten beginnen.

Aanbeveling

71° Werk obstakels voor de gegevensdeling tussen hulpverleners zo veel mogelijk weg, bijvoorbeeld tussen CAW's, CGG's, zorgcentra na seksueel geweld en andere zorgverleners.

Vaststelling

De toegang van medewerkers van slachtofferonthaal tot het digitale strafdossier van een slachtoffer wordt bemoeilijkt omdat er op dit ogenblik geen proactieve toegang van de medewerker mogelijk is. Voor de voorbereiding van een dossier moeten medewerkers zich daarom wenden tot een digitale kiosk. Ook bij het voorbereiden van het dossier met het slachtoffer zelf, zijn ze gebonden aan inzage via die digitale kiosk.

Aanbevelingen

72° Ga na of en hoe de proactieve toegang van medewerkers van slachtofferonthaal tot de digitale strafdossiers van slachtoffers in de federale wetgeving verankerd kan worden en leg ook de bijstand van slachtofferonthaal aan slachtoffers tijdens zittingen bij wet vast.

73° Verleen aan medewerkers van slachtofferonthaal de mogelijkheid om de dossiers met slachtoffers in een serene context door te nemen.

Vaststelling

De werking en voorgelegde data van de zorgcentra na seksueel geweld (ZSG's) bewijzen de behoefte aan die laagdrempelige en holistische manier van werken. Recent werden de ZSG's dan ook structureel verankerd. De opleidingen voor het personeel van de ZSG's zijn evenwel nog niet structureel verankerd.

ZSG's worden regelmatig geconfronteerd met hulpvragen van personen die de Nederlandse taal niet machtig zijn. De taalbarrière die zo ontstaat, belemmert de hulpverlening omdat de communicatie niet vlot kan verlopen.

Aanbevelingen

74° Zorg voor een structurele verankering van de opleiding van personeel van ZSG's, met de focus op zorg.

75° Zorg voor samenwerking tussen de ZSG's en de dienst Sociaal Tolken en Vertalen van het Agentschap Integratie en Inburgering om ook aan slachtoffers die het Nederlands niet machtig zijn, een zo vlot mogelijke hulp te verlenen. Een onderdeel van die samenwerking is de gerichte opleiding van tolken in het omgaan met gevoelige procedures zoals die bij de ZSG's voorkomen.

Vaststelling

Slachtoffers van seksueel geweld zonder wettelijk verblijf ervaren vaak een grote drempel om hulp te zoeken uit angst dat ze uit het land worden gezet. De verblijfsstatus van een slachtoffer zou geen factor mogen zijn bij het al of niet kunnen indienen van een klacht of het verkrijgen van gepaste hulp voor het misdrijf dat het slachtoffer werd aangedaan.

Aanbeveling

76° Maak werk van een duidelijk afsprakenkader tussen de politie, het gerecht, de Dienst Vreemdelingenzaken en de ZSG's om slachtoffers zonder wettelijk verblijf te beschermen. Het moet voor hen mogelijk zijn om een klacht in te dienen en hulp te verkrijgen zonder het risico te lopen dat ze tijdens die periode opgepakt worden en uit het land gezet worden.

Vaststelling

Er is een grote behoefte aan lotgenotengroepen, waarbij slachtoffers, hun naasten en omstanders terechtkunnen om hun verhaal te doen aan mensen die hetzelfde hebben meegemaakt.

Aanbeveling

77° Werk een beleid uit voor de erkenning, financiering en ondersteuning van lotgenotengroepen. Heb daarbij ook aandacht voor naasten en omstanders.

7. Opvolging en begeleiding van plegers

Vaststelling

In het kader van preventie is het belangrijk dat plegers van seksueel geweld of mensen met afwijkende seksuele gevoelens (online) op een laagdrempelige manier de stap naar hulpverlening kunnen zetten. In dat verband bestaat nu al Stop it Now!.

Aanbeveling

78° Ga na op welke vlakken er eventueel nog behoeften bestaan en versterk waar dat nodig is bestaande, goede initiatieven als Stop it Now!. Onderzoek of er behoefte is aan:

- a) een structurelere verankering;
- b) meer bekendheid via doelgroepgerichte sensibiliserings- en bekendmakingscampagnes;
- c) een verdere uitbreiding van de doelgroep van Stop it Now!;
- d) de betere bekendmaking van Stop it Now! bij hulpverleners (met het oog op doorverwijzing);
- e) gerichtere campagnes voor de naasten van (potentiële) plegers of voor wie met vragen zit over het (toekomstige) gedrag van anderen.

Vaststelling

Als plegers nog niet 'gevat' zijn door justitie – als er met andere woorden geen opsporings- of gerechtelijk onderzoek loopt of als er nog geen vonnis is uitgesproken – is het vandaag te moeilijk (of duurt het te lang) om toegang te krijgen tot het gespecialiseerde hulpverlenings- en begeleidingsaanbod.

Aanbeveling

79° Zorg ervoor dat ook plegers die nog niet gevat zijn door een gerechtelijke procedure, snel en effectief toegang hebben tot een gespecialiseerd aanbod aan hulpverlening. Het juridische statuut van de betrokkene mag geen invloed hebben op de toegang tot het (preventieve) hulpverleningsaanbod.

Vaststelling

Het hulpverleningsaanbod voor plegers is momenteel ontoereikend. Er zijn vaak lange wachtlijsten voor mensen die, al dan niet preventief, aan hun problematiek willen of moeten werken.

Aanbeveling

80° Zorg voor een voldoende groot, geografisch gespreid, gespecialiseerd en gedi- versifieerd (ambulant en residentieel) forensisch hulpverleningsaanbod voor (potentiële) plegers, met bijzondere aandacht voor minderjarige plegers. Heb daarbij ook aandacht voor plegers die kampen met zogenaamde multiproble- matieken. Bied mogelijkheden voor onmiddellijke toegang tot hulpverlening voor acute hulpvragen van potentiële plegers, met het oog op het vermijden van (bijkomende) slachtoffers.

Vaststelling

Net als het aanbod van psychische, psychologische en psychosociale hulp aan slachtoffers, staat ook het aanbod van psychische, psychologische en psychosoci- ale hulp voor plegers al langer onder druk. Ook voor hen lopen de wachttijden op.

Aanbeveling

81° Werk, in samenwerking met de federale overheid, een ambitieus masterplan voor psychische, (forensische) psychologische en psychosociale hulp uit, zodat wachtlijsten worden weggewerkt en nieuwe zorgvragers snel een behandeling op maat kunnen starten. Voor iedere hulpvraag wordt minstens binnen een maand een perspectiefbiedend gesprek georganiseerd. Zorg ervoor dat ook wordt gemonitord of die doelstelling wordt gehaald.

Vaststelling

Het aanbod aan 'nazorg' voor plegers – toch belangrijk met het oog op preventie – is momenteel ontoereikend.

Aanbeveling

82° Ga na welke behoeften er nog bestaan op het vlak van nazorg voor ple- gers, en investeer in de structurele verankering en algemene uitrol van die nazorg. Het re-integratieproject Cirkels van Ondersteuning, Samenwerking en Aanspreekbaarheid (COSA) is daar een goed voorbeeld van.

Vaststelling

Het samenwerkingsakkoord van 8 oktober 1998 tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake de begeleiding en behandeling van daders van seksueel geweld is verouderd, wat tot (rechts)onzekerheid leidt bij de betrokken actoren. Zo is er bijvoorbeeld absoluut behoefte aan de actualisering van de part- ners die bij de begeleiding en behandeling betrokken moeten worden.

Aanbeveling

83° Herbekijk het samenwerkingsakkoord en actualiseer het zo nodig. Schep (op de lange termijn) duidelijkheid voor alle actoren die erbij betrokken zijn, zowel op het vlak van financiering als van (samen)werking. Zorg zo nodig voor de structurele verankering van de betrokkenheid van bepaalde actoren. Heb ook oog voor minderjarige plegers als het juridische kader wordt geactualiseerd.

Vaststelling

Als plegers van seksueel geweld in detentie terechtkomen of onder elektronisch toezicht staan, worden ze niet altijd op een gepaste manier geholpen of begeleid.

Toch zijn die hulp en begeleiding cruciaal met het oog op een toekomstige re-integratie in de samenleving. Ook na het uitzitten van hun straf is het van belang dat ze, voor zover ze die nodig hebben, de gepaste hulp en begeleiding (kunnen) blijven krijgen.

Aanbevelingen

84° Zorg ook voor plegers van seksueel geweld in detentie of onder elektronisch toezicht voor een gespecialiseerd, aanklampend en recurrent aanbod aan hulpverlening en begeleiding. Leid alle relevante actoren daartoe op en onderzoek hoe ook de detentiecontext (bijvoorbeeld op het vlak van infrastructuur) kan bijdragen tot een effectievere behandeling van plegers van seksueel geweld.

85° Vraag aan de federale overheid om na te gaan of plegers van seksueel geweld zowel tijdens als na hun detentie of elektronisch toezicht verplicht toegeleid kunnen worden naar programma's om inzicht te krijgen in het grensoverschrijdende karakter van hun gedrag of naar een gepaste gespecialiseerde behandeling, als ze die nodig hebben.

Vaststelling

Ook in de forensische VAPH-units is het belangrijk dat er voor een aanbod aan gespecialiseerde begeleiding en behandeling van plegers van seksueel geweld wordt gezorgd, dat geënt is op de specifieke doelgroep.

Aanbeveling

86° Installeer in de forensische VAPH-units gespecialiseerde begeleiding en behandeling van zowel meerderjarige als minderjarige plegers van seksueel geweld.

Vaststelling

Er wordt nog onvoldoende ingezet op het gebruik van aangepaste risicotaxatie-instrumenten. Ook de informatiedoorstroming verloopt nog niet altijd even vlot.

Aanbeveling

87° Investeer verder in wetenschappelijk onderbouwde risicotaxatie-instrumenten en zorg voor een uniforme toepassing ervan. Zorg ervoor dat de uitwisseling van informatie daarover tussen de verschillende diensten (justitiehuizen, onderzoeksrechter en dergelijke meer) optimaal verloopt.

Vaststelling

Als een tuchtmaatregel wegens seksueel geweld wordt opgelegd, is het belangrijk dat de pleger van dat geweld expliciet wordt doorverwezen naar de hulpverlening, zodat actief aan de problematiek kan worden gewerkt.

Aanbeveling

88° Zorg ervoor dat personen aan wie een tuchtmaatregel werd opgelegd wegens grensoverschrijdend gedrag en/of seksueel geweld, worden toegeleid naar zowel programma's om inzicht te krijgen in het grensoverschrijdende karakter van hun gedrag als naar een gepaste gespecialiseerde behandeling, als ze die nodig hebben.

Vaststelling

Hoe complexer de zorgvraag of situatie van een pleger, hoe moeilijker het blijkt om een gepaste behandeling te vinden. Soms krijgen ze daardoor niet de behandeling die ze nodig hebben.

Aanbeveling

89° Zorg ervoor dat hulpverleners die plegers van seksueel geweld begeleiden, ook opgeleid worden in het omgaan met en het aanbieden van een gepaste behandeling aan bepaalde, specifieke groepen van plegers, bijvoorbeeld personen met een handicap, minderjarigen, mensen zonder geldige verblijfspapieren enzovoort. Als de hulpverlener de expertise zelf niet in huis heeft, moet er een verplichte doorverwijzing zijn naar een andere hulpverlener, organisatie of dienst.

Vaststelling

Als iemand seksueel geweld pleegt, heeft dat vaak ook een grote impact op de omgeving van die persoon. Ook de naasten van plegers hebben vaak behoefte aan informatie, advies, een aangepast hulpverleningsaanbod of contact met lotgenoten. Vandaag is er te weinig aandacht voor hun noden.

Aanbeveling

90° Zorg ervoor dat ook naasten van plegers een beroep kunnen doen op aangepaste informatie, ondersteuning, begeleiding en hulpverlening. Organiseer ook een deskundig aanbod aan lotgenotencontact voor die naasten.

Vaststelling

Tijdens de hoorzittingen bleek dat verschillende sectoren een uitgewerkte procedure hanteren voor het opleggen van tuchtsancties. Er bleek echter ook dat er over sancties die in de ene sector (of zelfs in een federatie binnen die sector) worden uitgesproken, niet wordt gecommuniceerd met andere sectoren of federaties. In de feiten betekent dit dat wie een dergelijke sanctie opgelegd krijgt, zonder problemen en zonder belemmering aan de slag kan in een ander deel van de samenleving, en daar niet onderworpen is aan de beperkingen die in de tuchtsanctie zijn opgelegd.

Aanbeveling

91° Onderzoek op welke manier een organisatie kan nagaan of iemand een tuchtsanctie heeft opgelopen die een impact kan hebben op het functioneren van die persoon in de organisatie.

Vaststelling

Het uittreksel uit het strafregister model 596-2 van een Belg bevat zowel de veroordelingen wegens seksueel geweld in België als in een ander land van de Europese Unie. Dat is niet het geval voor personen die in België verblijven, maar niet de Belgische nationaliteit hebben. Bij hen bevat het uittreksel alleen de veroordelingen die in België zijn uitgesproken. Dat betekent dat personen die in een ander Europees land zijn veroordeeld, in België aan de slag kunnen gaan in een organisatie waarvoor ze het uittreksel uit het strafregister model 596-2 moeten voorleggen. In België hebben ze immers een blanco strafregister, hoewel het uittreksel uit het strafregister in hun eigen land wel alle veroordelingen in de verschillende Europese landen bevat.

Aanbeveling

92° Vraag aan residenten die niet de Belgische nationaliteit hebben, via hun ambassade een uittreksel uit het strafregister van hun land van herkomst als ze aan de slag willen gaan in organisaties waarvoor het uittreksel uit het strafregister model 596-2 vereist is.

Vaststelling

Seksueel geweld heeft een grote, blijvende impact op het leven van slachtoffers. Heel wat slachtoffers kampen dan ook met hoge kosten voor onder meer psychologische hulp. Vandaag zijn er hiaten in de psychologische hulp voor alle slachtoffers van seksueel geweld. Plegers dragen vandaag niet bij in de kosten van de psychologische hulp voor hun slachtoffer.

Aanbeveling

93° Onderzoek in overleg met de federale overheid of plegers van een seksueel misdrijf veroordeeld kunnen worden tot een financiële bijdrage aan een fonds voor geestelijke gezondheidszorg voor slachtoffers van seksueel geweld.

8. Beleid

Vaststelling

Het 'Vlaams Actieplan ter bestrijding van seksueel geweld 2020-2024' heeft zijn nut al bewezen, maar het heeft vandaag geen decretale basis.

Aanbevelingen

94° Zorg voor een decretale verankering van het 'Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld', naar analogie van onder meer het JKP.

95° Het 'Vlaams Actieplan ter bestrijding van seksueel geweld' wordt opgesteld, it rekening houdend met het advies van de op te richten PPI.

Vaststelling

Om maximaal gevolg te geven aan de aanbevelingen in deze resolutie zijn er grote inspanningen en investeringen van het beleid nodig.

Aanbeveling

96° Trek – zowel structureel als eenmalig – de nodige middelen uit om de aanbevelingen in deze resolutie te realiseren, zoals het wegwerken van de wachtlijsten bij psychologische hulp voor slachtoffers en plegers.

9. Justitie

Vaststelling

Uit de hoorzittingen blijkt dat professionals bij de politie en bij justitie niet altijd even goed opgeleid zijn om met slachtoffers van seksueel misbruik om te gaan, zeker als het om minderjarige slachtoffers gaat.

Aanbevelingen

97° Vraag aan de federale overheid om blijvend te investeren in de opleiding over het omgaan met slachtoffers van seksueel geweld voor alle professionals die bij de politie en bij justitie werken, met het oog op een slachtoffergerichte en kwaliteitsvolle benadering van het slachtoffer tijdens het verhoor, het onderzoek, de gerechtelijke follow-up en de informatieverstrekking vanuit justitie.

98° Vraag aan de federale overheid om verder werk te maken van een aangepast warm onthaal en een aangepaste begeleiding voor kinderen en jongeren bij justitie. Vraag dat justitie ook bij ondervragingen en verdere procedures aandacht heeft voor de extra kwetsbaarheid van minderjarige slachtoffers.

Vaststelling

Slachtoffers krijgen vandaag niet altijd de aangepaste juridische begeleiding bij een verhoor.

Aanbeveling

99° Vraag aan de federale overheid dat ervoor gezorgd wordt dat een slachtoffer bij een verhoor recht heeft op aangepaste juridische begeleiding.

Vaststelling

Slachtoffers die hulp vragen via een zorgcentrum na seksueel geweld, krijgen een aangepaste begeleiding als er een sporenonderzoek wordt uitgevoerd. Voor andere slachtoffers is dat vaak niet het geval.

Aanbeveling

100° Vraag aan de federale overheid dat er wordt gezorgd voor aangepaste begeleiding van slachtoffers bij sporenonderzoek.

Vaststelling

Om een nuttige en correcte begeleiding aan plegers te kunnen bieden en ze verder op te volgen is het van belang dat elk justitiehuis voldoende expertise over seksuele delinquentie heeft opgebouwd.

Aanbeveling

101° Zorg ervoor dat in elk justitiehuis de nodige expertise over (de specificiteiten van) seksuele delinquentie aanwezig is. Dat houdt onder andere in dat voldoende justitieassistenten daar (regelmatig) opleidingen over volgen.

AANGENOMEN DOOR HET VLAAMS PARLEMENT,

Brussel, 8 mei 2024.

Griffier,

Voorzitter,